

Учредители:

Национальный олимпийский комитет Украины
Национальный университет физического воспитания
и спорта Украины

Издается при поддержке Украинской академии наук

Главный редактор:

Платонов В. Н., д. пед. н. (Украина)

Члены редакционной коллегии:

Аояма К., доктор наук (Япония), Аояма А., доктор наук (Япония), Болобан В.Н., д. пед. н. (Украина), Борисова О.В., д. физ. восп. (Украина), Бубка С.Н., д. физ. восп. (Украина), Булатова М.М., д. пед. н. (Украина), Воробьева А.В., к. физ. восп. (Украина), Воронова В.И., к. пед. н. (Украина), Высочина Н.Л., д. физ. восп. (Украина), Гунина Л.М., д. б. н. (Украина), Дашева Д., доктор наук (Болгария), Дорошенко Э.Ю., д. физ. восп. (Украина), Закирьянов К.К., д. пед. н. (Казахстан), Козлова Е.К., д. физ. восп. (Украина), Коробейников Г.В., д. б. н. (Украина), Костюкевич В.М., д. физ. восп. (Украина), Лисенчук Г.А., д. физ. восп. (Украина), Манолаки В.Г., д. пед. н. (Молдова), Павленко Ю.А., д. физ. восп. (Украина), Го Пенчен, к. физ. восп. (Китай), Садовски Е., д. пед. н. (Польша), Томашевский В.В., к. физ. восп. (Украина), Хартман У., доктор наук (Германия), Ярмолюк Е.В., к. физ. восп. (Украина)

Журнал включен в Список научных специализированных изданий Украины (категория «Б»): приказ МОН Украины № 409 от 17.03.2020 г.

Свидетельство о государственной регистрации: КВ 19660-9460 ПР от 25.01.2013 г.

Периодичность: 4 номера в год

Выпуск журнала 1/2020 утвержден Ученым советом Национального университета физического воспитания и спорта Украины (протокол № 8 от 04.03.2020 г.)

Журнал включен в базы данных:

Google Scholar; DOAJ; EBSCO, IndexCopernicus; Ulrich's Periodicals Directory; World Cat; Национальная библиотека Украины им. В.И. Вернадского; Российская электронная библиотека (РИНЦ)

ISSN: 1992-9315 (Online), 1992-7886 (Print)

Адрес редакции:

Украина, 03150, Киев, ул. Физкультуры, 1
Тел./факс: +38(044)287-3261
<http://www.sportnauka.org.ua>
e-mail: journal@sportnauka.org.ua

Founders:

National Olympic Committee of Ukraine
National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Published with the support of Ukrainian Academy of Sciences

Editor-in-chief:

Platonov V.N., Dr. Sc. in Pedagogy, professor (Ukraine)

Editorial board:

Aoyama K. (Japan); Aoyama A. (Japan); Boloban V.N. (Ukraine); Borisova O.V. (Ukraine); Bubka S.N. (Ukraine); Bulatova M.M. (Ukraine); Vorobiova A.V. (Ukraine); Voronova V.I. (Ukraine); Vysochina N.L. (Ukraine); Gunina L.M. (Ukraine); Dashaeva D. (Bulgaria); Doroshenko E.Yu. (Ukraine); Zakiryaynov K.K. (Kazakhstan); Kozlova E.K. (Ukraine); Korobeinikov G.V. (Ukraine); Kostyukovich V.M. (Ukraine); Lisenchuk G.A. (Ukraine); Manolaki V.G. (Moldova); Pavlenko Yu.A. (Ukraine); Go Pencheng (China); Sadowski E. (Poland); Tomaszewski V.V. (Ukraine); Hartmann U. (Germany); Yarmoliuk E.V. (Ukraine)

The Journal has been included in the List of specialized scientific periodicals of Ukraine: Order of the MES of Ukraine N 409 of 17.03.2020.

Registration No: КВ 19660-9460 ПР of 25.01.2013

Periodicity: Quarterly

Issue of journal N 1/2020 was approved by Scientific Council of National University of Ukraine on Physical Education and Sport (protocol N 8 of 04.03.2020)

Journal is included in the databases:

Google Scholar; DOAJ; EBSCO, IndexCopernicus; National Library of Ukraine named after V.I. Vernadsky; Russian Electronic Library (Russian science citation index); Ulrich's Periodicals Directory; World Cat
ISSN: 1992-9315 (Online), 1992-7886 (Print)

Editorial office address:

Ukraine, 03150, Kyiv, Fizkultury Str., 1
Phone/Fax: +38(044)287-3261
<http://www.sportnauka.org.ua>
e-mail: journal@sportnauka.org.ua

© Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, 2020

ИСТОРИЯ

Технологии дистанционного обучения в системе олимпийского образования

Мария Булатова, Александр Кучерявый, Елена Ярмолюк

В статье проанализированы организационно-функциональная структура и влияние внешних и внутренних факторов информационно-образовательной среды дистанционного обучения в Международном центре олимпийских исследований и образования Украины для дальнейшего выявления эффективности внедрения технологий дистанционного обучения в систему олимпийского образования.

4 =

Пьер де Кубертен – дальновидный активист

Фолкер Ключе

Статья посвящена французскому общественному деятелю, инициатору возрождения Олимпийских игр – Пьеру де Кубертену, который положил начало свободному перемещению спортсменов, внедряя идею мира, и внес предложение возрождения Олимпийских игр.

22 =

СПОРТИВНАЯ ПОДГОТОВКА

Современные требования к развитию гибкости в художественной гимнастике

Валентина Сосина, Ирина Руда

Выделены факторы риска возникновения травм и нарушений опорно-двигательного аппарата, связанные с нерациональным, чрезмерным или неравномерным развитием гибкости у спортсменок, которые занимаются художественной гимнастикой. Предложены пути устранения факторов риска, а также комплекс профилактических мероприятий.

48 =

Технология контроля технико-тактической подготовленности футболистов высокой квалификации

Геннадий Лисенчук, Валерия Тищенко

На основе использования средств контроля, характеризующих технико-тактическую подготовленность футболистов высокой квалификации, определена технология управления учебно-тренировочным процессом и получена информация о надежности соответствующих показателей. Реализация технологии предусматривает систематическое использование объективных количественных показателей в ходе тренировочного процесса соревновательной деятельности.

52 =

МЕДИЦИНА И БИОЛОГИЯ

Синдромы микроразрушения мышц и отсроченной мышечной болезненности в спорте высших достижений: роль в развитии утомления и профилактики

Александр Дмитриев, Лариса Гунина

Сформированы современные представления о механизмах развития синдромов микроразрушения мышц и отсроченной мышечной болезненности и методах их профилактики в спорте высших достижений. Показано, что накопление лактата является лишь триггером в развитии метаболических и патофизиологических нарушений, которые приводят к последующему разветвлению процесса утомления спортсменов.

57 =

ПСИХОЛОГИЯ

Психологические проблемы в современном спорте*Татьяна Янчева*

В статье изложены основные психологические проблемы и противоречия, которые возникают в результате вызовов современного спорта. Особое внимание уделено тому, как справиться с успехом и славой. Субъективный опыт успеха может привести к разным видам поведенческих эффектов – от мобилизации и психических потрясений до самоуверенности, дезорганизации и потери активности.

71

СОЦИОЛОГИЯ, ЭКОНОМИКА, МЕНЕДЖМЕНТ

Медиация как альтернативный метод разрешения споров перед обращением в международные спортивные арбитражные суды*Сэм Ношадха, Жанна Кушнир*

В статье показано, что одним из более эффективных альтернативных способов решения споров является «посредничество» как быстрый, легкий и дешевый механизм, а также лучшее альтернативное решение споров перед обращением в спортивные арбитражные суды.

76

БИОМЕХАНИКА

Технико-тактические особенности преодоления дистанций в спортивной ходьбе*Сергей Сovenko*

В статье представлены варианты тактики преодоления дистанции рекордсменами мира и призерами крупнейших мировых соревнований последних лет, специализирующихся в спортивной ходьбе. Проанализированы кинематические характеристики техники спортсменов высокого мирового и национального уровня.

81

Кинетика и активность мышц нижних конечностей для достижения большей высоты прыжка вверх при многократном повторении*Кейтаро Секи, Джуничи Игава, Хейкки Кирёляйнен, Кийохиде Аояма*

В статье рассмотрены ключевые факторы кинетической и мышечной активности нижних конечностей для улучшения техники и высоты прыжка вверх при многократном повторении.

91

ИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА

Система олимпийской подготовки в Австралии: формирование и современное состояние*Владимир Платонов, Юрий Павленко, Владимир Томашевский*

В статье рассмотрены все ключевые составляющие системы олимпийской подготовки Австралии: организационное, кадровое, методическое, научное, медицинское, материально-техническое, финансовое и другое обеспечение. Усовершенствование системы подготовки осуществляется в направлении поиска рационального взаимодействия и распределения полномочий, ответственности и ресурсов между организациями.

97

HISTORY

Maria Bulatova, Oleksander Kucheriavyi, Olena Yarmoliuk

E-learning in Olympic education system

4

Vollcer Kluge

The rebels of 1894 and a visionary activist

22

SPORTS PREPARATION

Valentyna Sosina, Iryna Ruda

Modern requirements for flexibility development in rhythmic gymnastics

48

Hennadii Lisenchuk, Valeriia Tyshchenko

Control technology for technico-tactical fitness in football

52

MEDICINE AND BIOLOGY

Aleksandr Dmitriev, Larisa Gunina

Syndromes of exercise-induced muscle damage and delayed onset muscle soreness in elite sport: role in the development of fatigue and prevention

57

PSYCHOLOGY

Tatyana Yancheva

Psychological problems in modern sport

71

SOCIOLOGY, ECONOMY, MANAGEMENT

Sam Noshadha, Zhanna Kushnir

Mediation as an alternative method of resolving disputes before applying to international sports arbitration courts

76

BIOMECHANICS

Serhii Sovenko

Technico-tactical peculiarities of distance covering in race walking

81

Keitaro Seki, Junichi Igawa, Heikki Kyröläinen, Kiyohide Aoyama
Kinetics and activity of the lower extremity muscles to achieve greater height during repeated vertical jump performance

91

FROM INTERNATIONAL EXPERIENCE

Vladimir Platonov, Iurii Pavlenko, Vladimir Tomashevskyi

Olympic preparation system in Australia: formation and current state

97

Технології дистанційного навчання в системі олімпійської освіти

Марія Булатова¹, Олександр Кучерявий¹, Олена Ярмолюк²

¹Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна,

²Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

E-learning in Olympic education system

Maria Bulatova, Oleksander Kucheriavyi, Olena Yarmoliuk

ABSTRACT. *Objective.* The article is aimed to define the content and the components of e-learning system in Olympic education based on the generalization of international experience of applying modern information and communication technologies at the Centers for Olympic studies and education.

Methods: Theoretical analysis and analytical review of literature, materials of the Internet, web-sites of the Olympic study centers, system analysis, questionnaires, SWOT-analysis, methods of mathematical statistics.

Results: The content, organizational structure and the impact of external and internal factors of the informational-educational environment of the distance learning in the Olympic studies center were determined to reveal the effectiveness of the implementation of distance learning technologies into the Olympic education system.

Conclusions. Results of the research showed that proposed module of distance education 'Olympic Legacy' in the International centre for Olympic studies and education at the Olympic Educational and Scientific Institute of National University of Ukraine on Physical Education and Sports should be considered as an instrument for raising the level of professional education in the field of physical culture and sports.

Keywords: distance learning, Olympic education, center for Olympic research and education.

Технології дистанційного навчання в системі олімпійської освіти

Марія Булатова, Олександр Кучерявий, Олена Ярмолюк

АНОТАЦІЯ. *Мета.* Визначити зміст і надати характеристику компонентам системи дистанційного навчання в олімпійській освіті на основі узагальнення міжнародного досвіду застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в центрах олімпійських досліджень та освіти.

Методи. Теоретичний аналіз і аналітичний огляд науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет, сайтів центрів олімпійських досліджень; системний аналіз, SWOT-аналіз, анкетування, експертне опитування, методи математичної статистики.

Результати. Проаналізовано організаційно-функціональну структуру та вплив зовнішніх і внутрішніх чинників інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти для подальшого виявлення ефективності впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що розроблений модуль дистанційної освіти «Олімпійська спадщина» в Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті Національного університету фізичного виховання та спорту України доцільно розглядати як інструмент підвищення рівня професійної освіти у галузі фізичної культури та спорту.

Ключові слова: дистанційне навчання, олімпійська освіта, центр олімпійських досліджень та освіти.

Постановка проблеми. Третє тисячоліття характеризується активними пошуками нових форм, технологій і засобів навчання. Інформаційні й комунікаційні технології становлять значну частину світового виробництва, що призводить до глобального перерозподілу як ринку праці, так і ринку освітніх послуг. Розвиток єдиного європейського освітнього простору істотно підвищує роль інформаційних і комунікаційних технологій в освіті, що зумовлено сучасною світовою тенденцією, створенням глобальних відкритих освітніх і наукових платформ, які дають змогу, з одного боку, розвивати систему накопичення й поширення наукових знань, а з іншого – забезпечувати доступ до різних інформаційних ресурсів широким верствам населення. Саме основою модернізації освіти є інформаційно-комунікаційні технології. Особливі надії науково-педагогічні працівники покладають на дистанційну освіту, що швидко розвивається як у світі, так і в Україні. Впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти потребує поглибленого вивчення, розробки та створення нового інформаційно-освітнього середовища.

Гармонійний розвиток і ефективне функціонування галузі фізичної культури і спорту залежить від рівня освіченості й обізнаності її фахівців, які здатні формувати свідомість підростаючого покоління. Це зумовлює потребу постійного вдосконалення якості підготовки майбутніх фахівців, які відповідатимуть сучасним вимогам ринкових умов. Фахівець у галузі фізичної культури і спорту повинен вільно володіти сучасними інформаційними технологіями, постійно підвищувати і вдосконалювати свій професійний рівень. Набуття нових знань і навичок, практично корисних у роботі в епоху інформаційного суспільства, значно розширює можливості самореалізації і сприяє кар'єрному росту.

Пошуком оптимальних шляхів підвищення якості олімпійської освіти шляхом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес займаються вітчизняні і зарубіжні науковці. У працях J. Daniel [43], L. Harasim [45], M. McCabe, P. González-Flores [48], J. Stein, C. Graham [56] визначено сутність та особливості дистанційного навчання в зарубіжних країнах. Підвищенням якості освіти шляхом впровадження в освітній процес технологій дистанційного навчання займалося багато сучасних фахівців, зокрема В. Кухаренко [26], С. Сисоєва [34], П. Федорук [38], А. Хуторський [39]. Праці зазначених авторів сприяли накопиченню і систематизації досвіду практичного застосування технологій дистанційного навчання в освітній процес. Проте в них не висвітлено практичні аспекти застосування вищезазначеної технології у підготовці майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту, зокрема олімпійської освіти.

У працях І. Герасименко [4], С. Герасименко [5], Р. Гуревич [6], В. Журавського [12] та ін. наведено принципи та моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних і дистанційних технологій навчання у закладах вищої освіти.

Сучасні наукові дослідження спрямовуються на висвітлення таких актуальних проблем, як впровадження інформаційних технологій у галузі фізичної культури і спорту [34], інноваційні процеси в інформаційній діяльності у закладах вищої освіти фізкультурного профілю [8, 20], запровадження інформаційно-комунікаційних технологій і засобів навчання у процес професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту [27, 31, 43], особливості організації дистанційної форми навчання майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту [23, 25, 35, 40, 46], та олімпійської освіти [23, 46].

Вчені [5, 8, 20, 31], розглядаючи особливості інформатизації вищої фізкультурної освіти, наголошують на необхідності використання сучасних програмних комплексів (платформ дистанційного навчання) для успішної організації системи дистанційного навчання закладу вищої освіти (ЗВО) та обґрунтовують організаційні умови дистанційного підвищення кваліфікації тренерів із видів спорту шляхом розробки її концептуальної моделі.

В Україні функціонує чітко налагоджена система олімпійської освіти завдяки співпраці Національного олімпійського комітету та Олімпійської академії України. Її основу формують регіональні відділення ОАУ, Міжнародний (у Києві) та регіональні (у Дніпрі, Львові, Харкові) центри олімпійських досліджень та освіти. Дослідження М. Булатової [1], В. Єрмолової [11], М. Загітової [13] доводять, що кожен із центрів представляє науково-освітній комплекс, головними завданнями якого є проведення наукових досліджень та реалізація навчально-виховних програм вищої та післядипломної професійної освіти. В основу діяльності центрів закладено інтеграцію принципів науки, освіти в процесі підготовки фахівців.

Теоретичне підґрунтя формують фахівці таких освітніх установ, як Міжнародна та національні олімпійські академії, центри олімпійських досліджень та освіти, Міжнародна академія спортивної науки та технологій.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури дозволяє відзначити, що сьогодні в світовому науковому просторі ґрунтовно висвітлено систему та складові олімпійської освіти [3, 36, 42, 49], визначено історичні аспекти та досліджено особливості реалізації олімпійської освіти в різних країнах; розкрито шляхи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес шкільної та студентської молоді [9, 11, 41]; визначено форми та методи діяльності Міжнародної олімпійської академії [44, 47], регіональних відділень ОАУ [19] та центрів олімпійських досліджень та освіти України [13]. Проте цілком відсутній системний підхід до систематизації інформації стосовно організації дистанційного навчання в центрах олімпійських досліджень та освіти у світі.

Основні напрями та вимоги до інформатизації професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту у ЗВО містяться у положеннях Конституції України, законах України «Про вищу освіту» [15], «Про фізичну культуру у спорт» [17] та ін., наказі Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [30].

Водночас, на думку вчених [2, 5, 20], розв'язання цих важливих завдань гальмується низкою суперечностей, що виникають між:

- вимогами до інформатизації закладів вищої освіти у галузі фізичної культури і спорту та нерозробленістю теоретичних і методичних засад цього процесу;
- зростанням вимог інформаційного суспільства до рівня володіння інформаційними технологіями та недостатньою готовністю до застосування технологій дистанційного навчання як майбутніми фахівцями, так і професорсько-викладацьким складом закладів освіти у галузі фізичної культури і спорту;
- необхідністю доповнення традиційних форм і методів навчання комп'ютерними технологіями та нерозробленістю організаційно-методичних засад їх впровадження у навчальний процес закладів освіти;
- необхідністю впровадження дистанційної форми навчання для майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту, зокрема спортсменів високої кваліфікації, та відсутністю науково обґрунтованої методики розробки дистанційних курсів з урахуванням специфіки професійної підготовки;

• сучасними вимогами до інформатизації контролю за рівнем знань, умінь, навичок, спортивних кондицій та недостатнім рівнем її впровадження у навчальний та тренувальний процес;

• можливістю підвищення рівня індивідуалізації професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту засобами сучасних інформаційних технологій та традиційною організацією навчально-виховного процесу;

• значним обсягом навчальної інформації, яку повинні засвоїти майбутні фахівці фізичного виховання і спорту, та недостатнім використанням для цього інформаційних технологій.

Очевидним є, що існують причини як організаційно-економічні (недостатня оснащеність навчальних закладів комп'ютерною технікою в потрібній кількості й на належному рівні; відсутність педагогічних програмних засобів; недостатня увага до проблеми використання комп'ютера в навчальному процесі), так і організаційно-методичні.

Водночас практично відсутнє педагогічно обґрунтоване методичне забезпечення освітнього процесу, орієнтоване на системне використання технологій дистанційного навчання в олімпійській освіті. Актуальність зазначеної проблематики в умовах глобальних змін суспільного й індивідуального життя обумовлена наявністю протиріч як на теоретичному, так і на практичному рівнях, а саме між:

- необхідністю поширення цінностей філософії олімпізму і недостатнім використанням їх в системі дистанційного навчання;
- потребами у впровадженні окремих технологій у систему олімпійської освіти молоді та відсутністю науково-практичних матеріалів у даній галузі;

• необхідністю отримання вищої освіти і неможливістю бути присутнім на всіх заняттях через участь у змаганнях та тренувальних зборах у складі збірної команди України;

• необхідністю отримання знань здобувачами вищої освіти та відсутністю необхідної кількості та доступу до навчально-методичної літератури;

• можливістю постійного оновлення інформації з олімпійської тематики для удосконалення та поглиблення знань з олімпійської освіти, підвищення якості інтеграції олімпійської освіти в освітній простір закладів освіти та відсутністю відповідного інформаційно-освітнього середовища.

У пошуку нових підходів до організації впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти в рамках професійної підготовки майбутніх фахівців надзвичайно необхідним є створення інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Центру олімпійських досліджень та освіти.

Детального наукового аналізу потребує вивчення змісту програм дистанційної освіти у центрах олімпійських досліджень та освіти. Зокрема, недостатньо ґрунтовно досліджені основні форми дистанційного навчання в олімпійських установах в різних країнах, напрями співпраці центрів олімпійських досліджень та освіти у світі з іншими освітніми організаціями щодо впровадження олімпійської освіти серед молоді.

Мета дослідження – визначити зміст і надати характеристику компонентам системи дистанційного навчання в олімпійській освіті на основі узагальнення міжнародного досвіду застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в центрах олімпійських досліджень та освіти.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і аналітичний огляд науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет, сайтів центрів олімпійських досліджень, SWOT-аналіз, анкетування, експертне опитування, методи математичної статистики.

З метою визначення змісту та напрямів застосування технологій дистанційного навчання було проаналізовано 43 офіційні веб-сторінки центрів олімпійських досліджень та понад 30 сайтів закладів освіти в спорті світового рівня. Під час проведення SWOT-аналізу освітнього середовища в системі олімпійської освіти було взято за основу перелік критеріїв, адаптованих до умов освітнього процесу в рамках інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті Національного університету фізичного виховання і спорту України. В експертному опитуванні взяли участь 17 експертів-керівників регіональних відділень Олімпійської академії України. Відповідно до обраних експертами критеріїв встановлено показники, що визначають сильні та слабкі сторони інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Центру олімпійських досліджень та освіти; його

можливості та загрози, що безпосередньо та опосередковано впливають на впровадження технологій дистанційного навчання в олімпійській освіті.

Анкетування було проведено з метою виявлення ефективності впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти в Україні. Для проведення анкетування було обрано три цільові групи респондентів з урахуванням специфіки дослідження:

1) викладачі закладів вищої освіти ($n = 49$), які мають безпосереднє відношення до впровадження олімпійської освіти (на базі Національного університету фізичного виховання та спорту України ($n = 29$), Тернопільського педагогічного університету ($n = 11$), Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка ($n = 4$), Класичного приватного університету м. Запоріжжя ($n = 1$) та Київського університету ім. Б. Грінченка ($n = 4$));

2) вчителі закладів загальної середньої освіти ($n = 133$), що входять до Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти;

3) студенти 4-го року навчання рівня «бакалавр» та 1-го, 2-го року навчання рівня «магістр» спеціальності «Фізична культура та спорт» НУФВСУ ($n = 129$) та Київського університету ім. Б. Грінченка ($n = 58$).

У дослідженні взяли участь 369 респондентів, серед яких 49 викладачів, 133 вчителі та 187 студентів ЗВО.

Результати дослідження. «Олімпійський рух, – як писав П'єр де Кубертен, – передбачає загальне спортивне виховання, яке доступне для всіх, відрізняється мужністю і лицарським духом і в сукупності з естетичними і літературними заняттями є рушієм національного життя і вогнищем громадянськості» [10, с. 125]. Звертаючись до «Олімпійських мемуарів» П. де Кубертена, читаємо: «Я бажав відродити не саму лише форму, але й принципи цього тисячолітнього інституту, бо розумів, що це дасть не тільки моїй країні, але й усьому людству доконечний виховний імпульс. Отож, я прагнув відновити ті підвалини, на яких він стояв у минулому, – його зв'язки з інтелектуальним, моральним і, певною мірою, релігійним життям. Сучасний світ додав до тих підвалин дві нові: технічні досягнення та демократичний інтернаціоналізм» [24, с. 71].

Інтерес до педагогічної концепції Кубертена щодо ролі спорту та Олімпійських ігор в освітньому процесі, до ідей і цінностей олімпізму привів до появи поняття «олімпійська освіта». Вперше цей термін прозвучав у 1948 р. у доповіді президента Олімпійського комітету Сполучених Штатів Америки Кеннета Вілсона під час зустрічі з членами американської команди на Іграх XIV Олімпіади в Лондоні. Пізніше, у 1968 р., термін «Olympic education» прозвучав у доповіді С. Фавра на VIII сесії Міжнародної олімпійської академії.

Прийнято вважати, що вперше поняття «олімпійська освіта» було введено у 1975 р. видатним німецьким істориком Норбертом Мюллером, який протягом багатьох наступних років виявляв високу активність у розвитку

олімпійської освіти в дусі концепції П'єра де Кубертена [1]. Аналіз науково-методичної літератури та історичних джерел дає підстави стверджувати, що досі відсутній єдиний підхід до визначення терміну «олімпійська освіта» та її мети і завдань. Так, олімпійську освіту науковці розглядають по-різному: як цілеспрямований процес пізнання закономірностей виникнення і розвитку олімпійського руху, його впливу на задоволення багатьох культурно-освітніх запитів особистості і суспільства [21]; як багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [11]; як елемент олімпійської педагогічної діяльності, орієнтований на залучення індивіда (за його активної участі) у спеціально організованих умовах педагогічного середовища до світу олімпійських знань, його інформаційної готовності до діяльності в олімпійському русі [36]; як інтеграцію спортивної, соціальної, моральної та інтелектуальної освіти учнів з метою об'єднати їх «суб'єктивну спортивну здатність, соціальну поведінку, моральну поведінку й олімпійські знання з об'єктивними бажаннями, фундаментальними та історико-педагогічними, поведінковими стандартами олімпійських принципів» [49].

Професори В. Платонов і М. Булатова [1] зазначають, що, виходячи з реалій сучасності, місця олімпійського руху та олімпійського спорту в житті сучасного суспільства, слід радикально змінити зміст поняття «олімпійська освіта», під яким логічно розуміти використання всієї широти і глибини змісту олімпійського руху з його багатого історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, суперечностями, складними зв'язками з різними сферами життя світової спільноти як важливої складової частини гуманітарної освіти та гуманістичного виховання.

Аналіз наукових літературних джерел свідчить, що значна частина дослідників [10, 21, 32] за мету олімпійської освіти ставить формування загальнолюдських гуманістичних норм поведінки в усіх сферах суспільного життя, заснованих на принципах і цінностях олімпізму, задекларованих в Олімпійській хартії.

На підставі теоретичного аналізу наукової літератури встановлено, що центр олімпійських досліджень та освіти являє собою культурно-освітню установу, яка є джерелом сучасних олімпійських знань, прагне надавати фахівцям та дослідникам доступ до інформації та лекцій, що стимулюють інтелектуальний обмін та наукові дослідження [13, с. 39].

Центри входять до системи Міжнародного олімпійського руху та надають можливість забезпечувати відвідувачів і користувачів інформаційних ресурсів актуальною інформацією про олімпізм та Олімпійські ігри, а також впроваджувати технології дистанційного навчання. Діяльність центрів олімпійських досліджень у країнах світу координує Міжнародний олімпійський комітет. В

європейських країнах у 1960-х роках простежувався поштовх до створення певних структур, пов'язаних з олімпійською освітою. Так, у 1968 р. було створено Центр олімпійських досліджень в Іспанії і в 1974 р. – в США, які пізніше на зразок МОА змінили свою назву на національні олімпійські академії [13].

За офіційними джерелами інформації, на сьогодні функціонують та мають підтримку МОК у своїй діяльності 43 центри олімпійських досліджень та освіти (станом на 01.01.2020 р.). Одними з перших було створено Центр олімпійських досліджень Техаського університету в Остіні (1983 р.), Автономного університету Барселони (1989 р.) та Міжнародний центр олімпійських досліджень Університету Західного Онтаріо в Канаді (1989 р.).

Центр олімпійських досліджень в університеті Барселони було створено 1989 р. з метою підвищення знань про олімпійські цінності, спорт, Олімпійські ігри. Завдяки своїй інформаційно-науковій діяльності, Центр є одним із найвпливовіших міжнародних осередків у галузі олімпійських досліджень, координації доступу до наукових ресурсів в олімпійському спорті. Завданнями центру є:

- налагодження співпраці з різними національними та міжнародними спортивними організаціями в наукових і культурних сферах, поширюючи ідеї олімпійського руху;
- проведення досліджень у галузі олімпійського спорту, зокрема, олімпійської освіти;
- проведення курсів для фахівців та аспірантів з питань олімпізму і спорту на базі університету;
- удосконалення інформативності документації для студентів, відвідувачів та фахівців;
- сприяння діяльності університетських центрів досліджень та координування їх роботи;
- організація наукових заходів (конференцій, семінарів);
- сприяння видавничій діяльності з олімпійської тематики.

Окрім поширених технологій дистанційного навчання, таких, як доступ до бібліотечного фонду електронних видань та літературних джерел, відео-лекцій та виступів провідних фахівців, одним із особливостей технологій дистанційного навчання Центру є створення «Олімпійської хмари» – інформаційного сервісу джерел пошуку інформації олімпійської спрямованості [53].

Розвиток олімпійських досліджень набув підтримки НОК США, який було створено у 1894 р. з метою сприяння включенню до олімпійського руху атлетів країни, що в подальшому призвело до створення центрів олімпійських досліджень у різних штатах.

Інститут олімпійських досліджень, заснований на базі *Центру фізичної культури та спорту ім. Г. Л. Старка Техаського університету* у 1983 р., спрямований на поширення наукової інформації щодо підготовки спортсменів, проведення наукових досліджень з олімпійської тематики, налагодження співпраці з комерційними та некомерційними спортивними організаціями, пошук та залучення інвесторів для цих проєктів.

На офіційній сторінці зазначеного центру інформація подана за розділами: загальна інформація про місію та напрями діяльності центру, виставкова діяльність (в режимі реального відвідування, віртуальної презентації не передбачено), Дослідницький центр, Інститут олімпійських досліджень [54].

Інформаційні ресурси Інституту згруповані за такими напрямками, як допінг та олімпійський рух, важка атлетика, боротьба, офіційні олімпійські звіти, підготовка спортсменів з олімпійських видів спорту, Олімпійська ефемера з колекцій Бет Роулі, Боба Гофмана та Гарольда Вайсса, та становлять понад 30 тис. джерел, до яких входять статті у наукових виданнях, що знаходяться у відкритому або закритому доступі; презентації лекцій провідних вчених університету з олімпійської тематики, які можна переглянути на каналі Ютуб та в соціальних мережах; наукова література.

На базі центру проводяться різні наукові і практичні заходи, участь у яких передбачає не тільки очну, а й дистанційну форму. Крім дослідницької та видавничої діяльності, центр олімпійських досліджень при Техаському університеті створив два нових курси з історії Олімпійських ігор, навчання за якими передбачає дистанційну участь, а також умови для підготовки та захисту дисертаційних робіт за напрямом олімпійська політика.

Основна місія *Міжнародного центру олімпійських досліджень Університету Західного Онтаріо* полягає у висвітленні результатів досліджень олімпійського руху [50]. Свою діяльність центр реалізує в таких чотирьох напрямках:

- видання міжнародного журналу олімпійських досліджень «Olympika», в тому числі онлайн версії журналу, яка доступна читачам з усього світу;
- проведення міжнародних симпозіумів олімпійських досліджень у кожному олімпійському році, а також надання доступу до онлайн трансляції доповідей та участі у дискусіях;
- випуск електронного збірника тез доповідей симпозіумів;
- запрошення провідних вчених світу до читання лекцій з олімпійської тематики та надання можливості отримання інформації у вигляді pdf-файлів, презентацій Power Point, розміщених на сторінці центру;
- надання фінансової підтримки для проведення наукових досліджень викладачам, аспірантам і студентам Університету Західного Онтаріо.

Технології дистанційного навчання, які активно застосовує Міжнародний центр олімпійських досліджень в Університеті Західного Онтаріо, передбачають проведення відкритих лекцій та їх онлайн трансляція на сайті центру, користування фондом електронної бібліотеки, доступ до відео- та фотоархівів, присвячених останнім подіям олімпійського руху.

Провідну інформаційно-аналітичну функцію виконує *Центр олімпійських досліджень МОК*, розташований у м. Лозанна (Швейцарія) і відкритий у 1993 р. Він функціо-

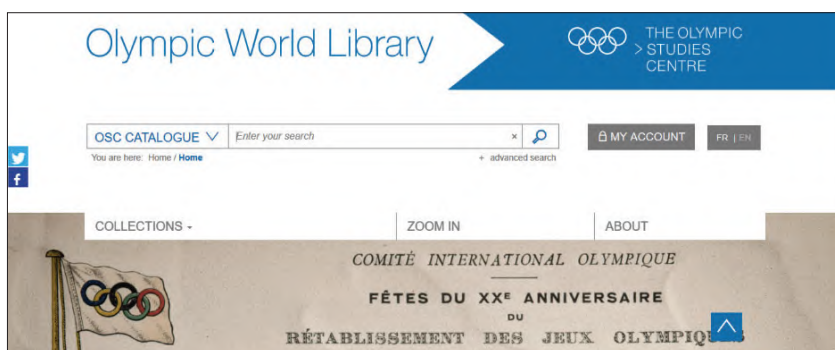

РИСУНОК 1 – Електронні ресурси Центру олімпійських досліджень (Лозанна, Швейцарія)

нує при Олімпійському музеї МОК та має у своєму складі документальний відділ, фото- та відеоархіви, Олімпійську міжнародну бібліотеку, джерела якої представлені на паперовому, цифровому та електронному носіях.

Основна мета центру полягає у наданні інформаційної та аналітичної підтримки проведення досліджень щодо вивчення історії, особливостей організації та проведення Ігор Олімпіад, юнацьких та зимових Олімпійських ігор, функціонування і перспектив розвитку олімпійського спорту, координації інформаційно-комунікаційного забезпечення олімпійського руху, а також у поширенні інформації про олімпізм через різноманітні освітні програми за допомогою технологій традиційного та дистанційного навчання (рис. 1). Центр надає освітні послуги для широких верств населення, молоді і представників навчальних закладів.

У центрі зберігаються архіви олімпійського руху, починаючи з 1886 р. Фонд аудіо- та відеоматеріалів налічує понад 17 500 фільмів, починаючи з Ігор I Олімпіади. Фототека зберігає близько 410 000 документів. У фондах бібліотеки зберігається понад 18 500 книг і 250 періодичних видань [52].

Важливими підрозділами центру є секції технічного забезпечення олімпійської освіти, що працюють на базі Олімпійського музею та надають можливість користування ресурсами центру в режимі онлайн та оффлайн. До ресурсів електронної Олімпійської міжнародної бібліотеки, яка надає можливість користуватися фондом безкоштовно, входять:

- усі офіційні публікації МОК від часу його створення в 1894 р.;

- академічні статті, книги та дисертації з олімпійської тематики;

- електронні книги, електронні видання, журнали та електронні журнали, в яких висвітлюються питання олімпійського спорту;

- підсумкові звіти науковців, які проводили дослідження за грантовими програмами від центру;

- довідкові документи та інформаційні таблиці з усіх основних тем, пов'язаних з Іграми та олімпійським рухом.

Центр олімпійських досліджень координує діяльність інших центрів, навчальних закладів і виступає ініціатором проведення наукових заходів (конференцій, конгресів, зустрічей). Так, у 2019 р. центр провів низку онлайн конференцій, присвячених сталому розвитку олімпійського руху, поширенню олімпійських цінностей тощо.

До основних елементів інформаційно-комунікаційних технологій, які застосовує у своїй роботі ЦОД є онлайн доступ до фондів бібліотеки МОК, архівів Організаційних комітетів Олімпійський ігор та останніх видань з олімпійської тематики, створення інформаційної платформи з олімпійських досліджень та Олімпійської мультимедійної бібліотеки.

Однією з найбільш впливових організацій, яка застосовує в своїй інформаційно-аналітичній та просвітницькій діяльності з олімпійської тематики сучасні інформаційні технології, є Міжнародний центр олімпійських досліджень та освіти (МЦОДО), що функціонує при Навчально-науковому інституті олімпійської освіти НУФВСУ з 1992 р. (рис. 2).

Міжнародний центр олімпійських досліджень та освіти бачить свою місію у популяризації ідеалів і цінностей олімпізму через отримання, накопичення та поширення знань в галузі олімпійського спорту [22]. Діяльність центру здійснюється у трьох головних напрямках: науковому, освітньому та видавничому. Основними завданнями центру є:

- проведення фундаментальних і прикладних досліджень з історичних, організаційно-правових, соціально-економічних

РИСУНОК 2 – Офіційна сторінка Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти (Україна)

- підготовка і видання наукової, навчальної і методичної літератури, спрямованої на озброєння спеціалістів галузі фізичної культури і спорту, широких верств населення сучасною системою знань у галузі олімпійського спорту;

- формування довідково-інформаційного фонду з підготовкою аналітичних матеріалів, поширенням інформаційної продукції і наданням консультацій з питань історії та розвитку олімпійського руху;

- створення сприятливих умов і надання інформаційних ресурсів для підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації через магістратуру, аспірантуру і докторантуру;

- розробка і реалізація спеціальних програм із залучення дітей і молоді до ідеалів і цінностей олімпізму в системі освіти, виховання й навчання підростаючого покоління;

- організація міжнародних і національних конгресів, конференцій, симпозіумів та інших публічних заходів з поширення наукових знань, обміну інформацією і досвідом серед науковців і практиків у системі олімпійського спорту;

- розвиток співробітництва з різними міжнародними і національними спортивними, науковими та освітніми установами й організаціями у формуванні інтегрованого простору, спільному накопиченні й використанні знань в олімпійській освіті та науково-дослідній роботі.

Регіональні центри олімпійських досліджень та освіти створені на базі закладів вищої освіти України: Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ), Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (ЛДУФК), Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту (ПДАФКС), Харківської державної академії фізичної культури (ХДАФК).

Ефективною формою впровадження олімпійської освіти є інтеграція олімпійської освіти у навчальні дисципліни, проведення науково-дослідної роботи з олімпійської тематики, організація роботи олімпійських музеїв, олімпійських галерей, кабінетів олімпійської освіти, організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики.

Дистанційне навчання в системі олімпійської освіти – це сукупність взаємопов'язаних компонентів, в якій основними засобами управління освітньою діяльністю і засобами навчання є програмно-апаратні засоби, що функціонують на базі інформаційно-комунікаційних технологій, комунікаційних систем та мереж, і використовуються в освітньому процесі віддалених один від одного користувачів під керівництвом тьютора в Центрі олімпійських досліджень та освіти.

На нашу думку, дистанційне навчання в системі олімпійської освіти обумовлено певними положеннями:

1) розвивається як елемент освітніх технологій у сфері олімпійського спорту, що впроваджують ЗВО у га-

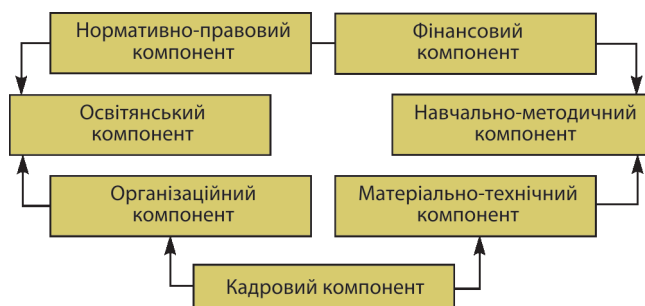

РИСУНОК 3 – Компоненти системи дистанційного навчання в олімпійській освіті

лузі фізичної культури і спорту та центри олімпійських досліджень та освіти;

2) пов'язане зі створенням, опрацюванням і передаванням інформаційних освітньо-наукових ресурсів, а також їх ефективним використанням;

3) передбачає відповідне технічне забезпечення, яке ґрунтується на комп'ютеризації усіх підрозділів ЦОД; організації налагодженої роботи локальної мережі ЦОД; централізованій координації роботи серверів ЦОД та їх адмініструванні; обґрунтованому виборі програмного забезпечення для створення інформаційних освітніх веб-ресурсів, електронних навчальних курсів та організації доступу до них через систему підтримки дистанційного навчання ЦОД; авторизованому доступі користувачів до інформаційних ресурсів; телекомунікаційному зв'язку з регіональними ЦОД для організації електронного листування, чатів, форумів, телеконференцій.

Система дистанційного навчання в олімпійській освіті ґрунтується на базових складових системи дистанційної освіти ЗВО у галузі фізичної культури і спорту і включає нормативно-правовий, освітянський, організаційний, кадровий, матеріально-технічний, навчально-методичний і фінансовий компоненти (рис. 3).

На нашу думку, доцільно розглянути зміст зазначених компонентів системи дистанційного навчання та їх специфіки у МЦОДО.

1. *Нормативно-правовий компонент.* Діяльність МЦОДО у сфері дистанційного навчання ґрунтується на чинному законодавстві України та має спиратись на основні нормативні документи, що регулюють діяльність ЗВО, при якому функціонує МЦОДО:

- «Концепція ЗВО для здійснення навчання за дистанційною формою»;
- «Статут Національного університету фізичного виховання і спорту України»;
- «Положення про Навчально-науковий олімпійський інститут»;
- «Положення про дистанційне навчання у ЗВО»;
- «Положення про Центр дистанційного навчання ЗВО»;
- «Програма розвитку і впровадження технологій дистанційного навчання у ЗВО»;
- «Вимоги до курсів дистанційного навчання»;

- «Нормування роботи викладачів ЗВО у галузі дистанційного навчання»;

- «Положення про право власності та захист авторських прав у галузі дистанційного навчання» тощо.

2. *Освітнянський компонент* передбачає поступовий перехід від використання елементів дистанційного навчання для частини освітніх послуг і окремих дисциплін, до створення цілісних дистанційних курсів за напрямками і спеціальностями та організації повноцінного дистанційного навчання у ЗВО з олімпійської освіти. Реалізація програми розвитку технологій дистанційного навчання передбачає їх використання на всіх рівнях освіти:

- поглиблене навчання учнів шкіл (гімназій) шкільних предметів, у рамках яких надаються знання з олімпійської освіти;

- підготовка абітурієнтів до вступу до ЗВО фізкультурно-спортивного профілю;

- підготовка абітурієнтів до вступу до магістратури, аспірантури за спеціальністю «Олімпійський та професійний спорт»;

- здобування вищої освіти за спеціальністю «Олімпійський та професійний спорт»;

- використання інформаційно-комунікаційних технологій при організації позааудиторної роботи студентів усіх форм навчання з наданням студентам комплексу спеціальних навчальних матеріалів для самостійної роботи (навчальні матеріали, виконані в твердих копіях, в електронному вигляді, на аудіо- і відеодисках);

- надання можливості студентам вивчати, крім дисциплін навчального плану, інші дисципліни з олімпійської тематики, а також брати участь у освітніх програмах, відкритих курсах, що пропонуються як у ЦОДО, так і в інших ЗВО України та за кордоном;

- навчання студентів за індивідуальним планом;

- навчання іноземних громадян і громадян України, що перебувають за кордоном;

- навчання молоді з обмеженими можливостями та осіб, які перебувають на довготривалому лікуванні;

- навчання громадян у місцях позбавлення волі;

- післядипломна професійна освіта;

- дистанційне навчання в аспірантурі та докторантурі за спеціальністю «017 – Фізична культура і спорт»;

- підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу.

3. *Організаційний компонент* передбачає створення відповідної системи управління, функціонування якої має ґрунтуватися на таких положеннях:

- загальне керівництво дистанційним навчанням здійснює ректорат, деканати факультетів, керівники відокремлених підрозділів університету;

- безпосереднє керівництво і управління покладається на центр дистанційного навчання (ЦДН);

- система дистанційного навчання складається з ЦДН у ЦОДО на базі ЗВО і регіональних ЦОДО;

ЦДН залучає фахівців у сфері дистанційного навчання до роботи і координує їх діяльність, забезпечуючи

однаковий підхід до формування навчальних інформаційних ресурсів і визнання їх курсами дистанційного навчання, що відповідають освітнім стандартам. Технології дистанційного навчання реалізуються в спільній діяльності кафедр, факультетів, інститутів, ЦДН університету, осіб, відповідальних у ЗВО за інформатизацію структурних підрозділів, викладачів і студентів різних форм навчання.

4. *Кадровий компонент*. Використання технологій дистанційного навчання у ЦОДО потребує спеціальної інформаційно-комп'ютерної підготовки користувачів (тьюторів, викладачів, студентів тощо). При використанні зазначених технологій викладач-розробник дистанційного курсу виконує функції координатора процесу, коригує зміст і структуру дистанційного курсу, здійснює консультування, контроль тощо. Викладач-тьютор безпосередньо організовує процес дистанційного навчання з олімпійської освіти.

5. *Матеріально-технічний компонент* спрямований на створення та розвиток потужної корпоративної комп'ютерної мережі із регіональними ЦОДО та ЗВО у галузі фізичної культури і спорту. Для цього необхідно удосконалити роботу комп'ютерної мережі шляхом впровадження Wi-Fi-технологій, через яку забезпечується доступ до інформаційних ресурсів у мережі Internet та на серверах ЦОДО та ЗВО. Для створення електронних курсів, відеоконтенту, інших інформаційних ресурсів дидактичного характеру, а також для організації і впровадження різних моделей дистанційного навчання у ЦОДО, необхідно використовувати лише ліцензійне або вільно поширюване програмне забезпечення.

6. *Навчально-методичний компонент* передбачає:

- широке використання інформаційно-комунікаційних технологій у ЦОДО;

- постійне оновлення інформаційних ресурсів з олімпійської освіти та їх логічне групування за певною тематикою;

- забезпечення можливості академічної мобільності студентів та користування ресурсами ЦОДО під час виконання самостійної роботи;

- забезпечення студентів, які знаходяться на спортивних зборах, або на змаганнях, працюють і навчаються за індивідуальним планом, навчальними інформаційними ресурсами.

7. *Фінансовий компонент* здійснюється за рахунок відрахування коштів ЗВО; виконання господарських договорів; отримання грантів; добровільних внесків і пожертвувань; інших надходжень, що не заборонені чинним законодавством.

Оскільки олімпійська освіта являє собою перш за все педагогічний процес, їй притаманні всі технології, якими користуються в освітньому просторі. Так, під **технологіями дистанційного навчання в олімпійській освіті** будемо розуміти комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-ко-

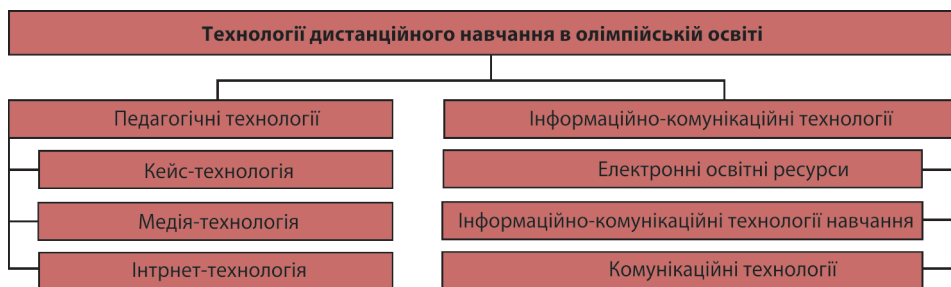

РИСУНОК 4 – Класифікація технологій дистанційного навчання в олімпійській освіті

ТАБЛИЦЯ 1 – Напрями впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти України

Напря́м	Реалізація
Олімпійська освіта в закладах вищої освіти України	Розробка авторського онлайн курсу з олімпійської освіти для спеціалізованих та неспеціалізованих закладів вищої освіти України Організація та проведення Інтернет-конференцій, вебінарів, інтерактивних студентських олімпіад Проведення онлайн лекцій на олімпійську тематику
Олімпійське виховання в закладах загально-середньої освіти та дошкільних закладах	Розробка інтерактивного та медіа-контенту для олімпійських класів Розробка авторського онлайн курсу олімпійського виховання для дошкільних навчальних закладів
Спорт для всіх	Розробка інтерактивного та медіа-контенту для проведення Олімпійського дня, Олімпійського уроку Проведення Інтернет-конференцій і онлайн курсів з олімпійської тематики
Участь у міжнародних заходах	Онлайн трансляція (стрімінг) міжнародних сесій, семінарів МОА на базі МЦОДО
Ветеранський рух	Підготовка електронних видань з проблем спортивного руху ветеранів спорту в Україні Організація і проведення Skype-чатів та онлайн зустрічей для спортсменів-ветеранів Проведення онлайн лекцій видатними спортсменами минулих років з олімпійської тематики
Співпраця із засобами масової інформації	Розробка інтерактивного та медіа-контенту з олімпійської тематики для теле- та радіопрограм, що висвітлюють спортивні події в Україні

РИСУНОК 5 – Технології дистанційного навчання у Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти, %

мунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах з олімпійської освіти (рис. 4).

Основні напрями впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти наведено в таблиці 1.

У результаті анкетування професорсько-викладацького складу ЗВО у галузі фізичної культури і спорту (n = 49) та викладачів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) (n = 133) було визначено ступінь використання технологій дистанційного навчання у МЦОДО при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ. Порівняльна характеристика відповідей респондентів представлена на рисунку 5. Так, більшість користувачів відзначили інтерактивне спілкування з фахівцями центру та участь у вебінарах з олімпійської тематики як найбільш пріоритетні (відповідно 83 % – науковці та професорсько-викладацький склад ЗВО та 77 % – викладачі шкіл); сприяють підвищенню якості освітнього процесу представлені у центрі відеопрезентації та ілюстративний матеріал з олімпійської тематики (відповідно 74 та 69 %).

Реалізація вищезазначених технологій дистанційного навчання, на нашу думку, можлива в умовах сформованого інформаційно-освітнього середовища як певної системи інформаційних освітніх ресурсів та ін-

формаційно-комунікаційних технологій, яка забезпечує взаємозв'язок учасників освітнього процесу і спрямована на досягнення максимальної якості підготовки фахівців [29].

Модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання МЦОДО включає сферу зовнішнього та внутрішнього впливу (рис. 6).

1. Сфера зовнішнього впливу формується організаціями міжнародного та національного рівнів. Так, на міжнародному рівні МЦОДО співпрацює з МОК, МОА, Олімпійським музеєм, міжнародними громадськими і спортивними організаціями, спортивними асоціаціями; на національному рівні – з НОК України, федераціями з видів спорту, ОАУ, закладами вищої освіти у сфері фізичної культури і спорту, закладами загальної середньої освіти, що входять до системи олімпійської освіти. Впровадження технологій дистанційного навчання ЦОДО безпосередньо залежить від закладу вищої освіти, до якого він належить.

2. До сфери внутрішнього впливу входять дві підсистеми:

2.1. Підсистема підготовки дистанційного навчання, яку забезпечують розробники/автори курсів дистанційного навчання з олімпійської освіти та викладачі-тьютори, які ведуть курси та впроваджують різноманітні технології дистанційної освіти завдяки використанню основних форм та методів дистанційного навчання з олімпійської освіти.

2.2. Підсистема комунікації з користувачами, підсистема доступу до курсів дистанційного навчання, підсистема тестування, підсистема обліку результатів навчальної діяльності студентів та підсистема управління курсами дистанційного навчання.

В результаті системного аналізу було встановлено, що основними користувачами ресурсів ЦОДО є, окрім спортсменів та студентів, котрі навчаються за індивідуальним планом, абітурієнти до вступу у ЗВО галузі фізичної культури і спорту; студенти денної та заочної форми навчання ЗВО галузі фізичної культури і спорту як в

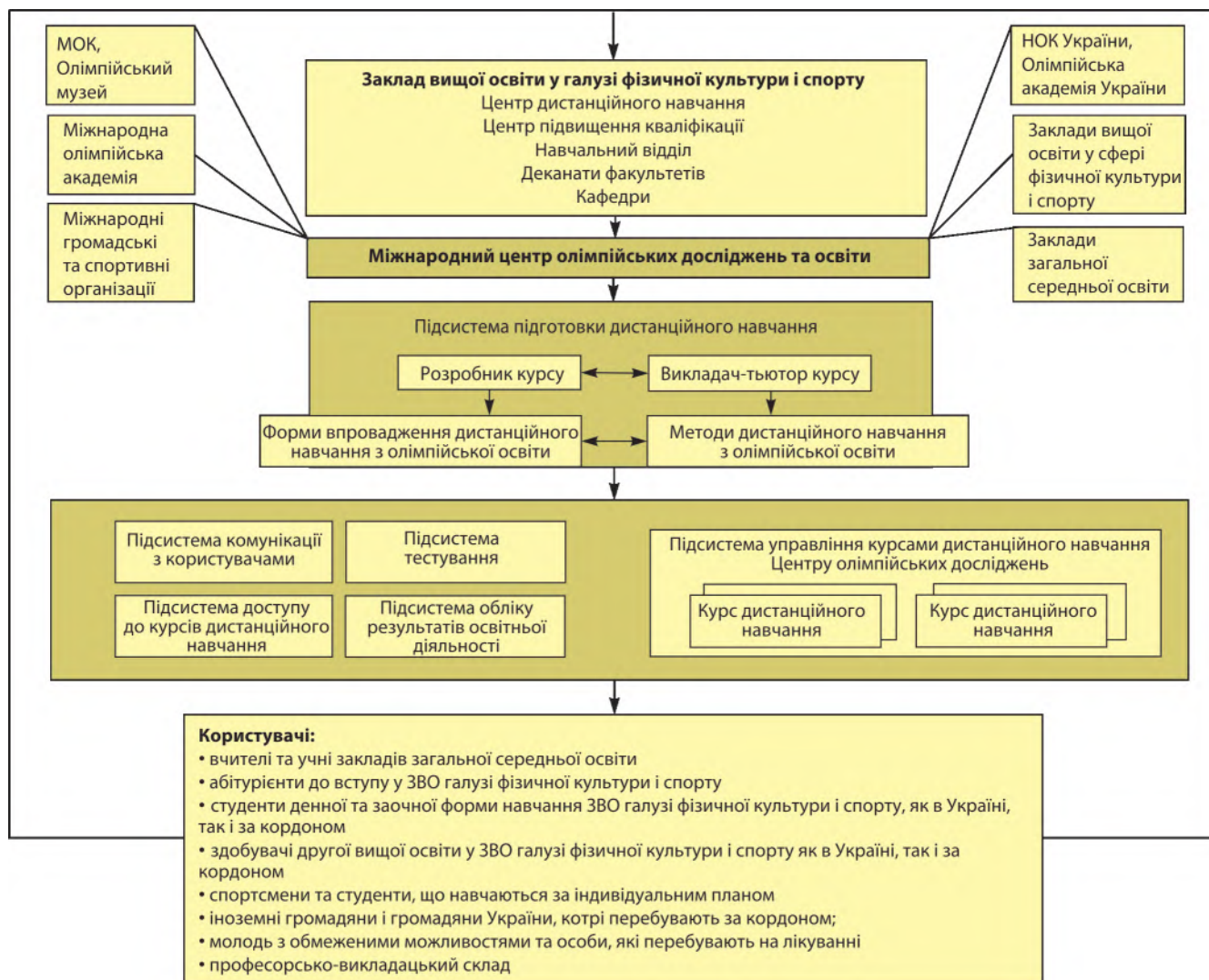

РИСУНОК 6 – Модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти України

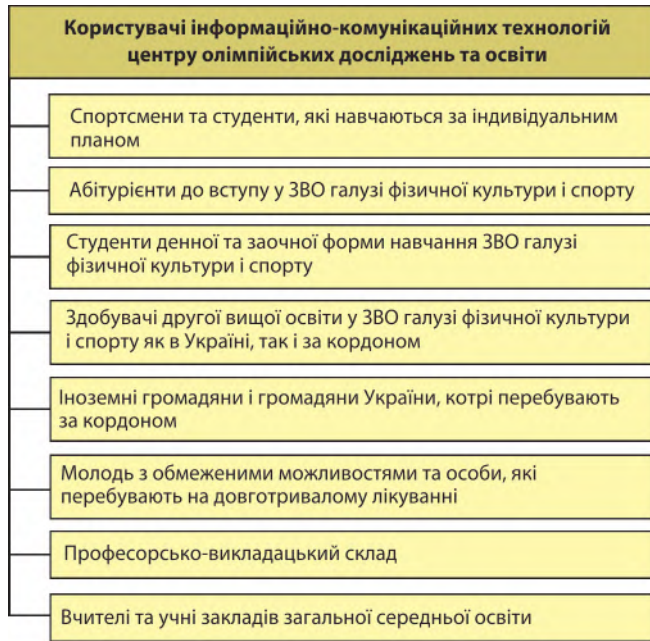

РИСУНОК 7 – Користувачі інформаційно-комунікаційних технологій центру олімпійських досліджень та освіти

Україні, так і за кордоном; здобувачі другої вищої освіти у ЗВО галузі фізичної культури і спорту як в Україні, так і за кордоном; іноземні громадяни і громадяни України, котрі перебувають за кордоном; молодь з обмеженими можливостями та особи, які перебувають на довготривалому лікуванні; професорсько-викладацький склад; вчителі та учні закладів середньої освіти (рис. 7).

Одним із найбільш поширених інструментів стратегічного планування організацій є SWOT-аналіз як метод виявлення сильних та слабких сторін зовнішнього й внутрішнього середовища підприємств (організацій) з метою їх аналізу, використання результатів у процесі стратегічного планування і прийняття управлінських рішень [18]. Основна ідея методу полягає у детальному розгляді певних внутрішніх факторів (сильних та слабких сторін), що є визначальними під час прийняття рішень щодо впровадження технологій дистанційного навчання в системі олімпійської освіти, визначенні й оцінці можливостей чи загроз розвитку ідеї, діяльності чи процесу (зовнішні чинники).

У дослідженні взято за основу перелік критеріїв, адаптованих до умов освітнього процесу в рамках інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті Національного університету фізичного виховання і спорту України. Відповідно до обраних експертами критеріїв встановлено 29 факторів, що визначають сильні і слабкі сторони інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Центру олімпійських досліджень та освіти, та 22 фактори, що визначають можливості і загрози впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти.

До внутрішніх факторів інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому інституті олімпійської освіти НУФВСУ належать такі:

- *фінансові ресурси*: державне фінансування освітніх інновацій, гранти, благодійні внески, можливість отримання спонсорської підтримки;
 - *фізичні ресурси*: місце розташування МЦОДО, наявність приміщень, матеріально-технічного обладнання, можливість доступу до Інтернет з робочого місця та з персонального пристрою (wi-fi пристрою);
 - *людські ресурси*: кваліфікація науково-педагогічних і технічних працівників, комп'ютерна грамотність користувачів Центру, залучення сторонніх експертів, консультантів, фахівців;
 - *інтелектуальні ресурси*: авторські курси з олімпійської освіти, електронні навчально-методичні посібники та видання з історії та теорії олімпійського руху, література для учнів ЗЗСО з олімпійської освіти; відеолекції з окремих тем олімпійської тематики, лекції у форматі Power Point; теоретичні завдання та тестування з олімпійської освіти (самоконтроль), відео-презентації та ілюстративний матеріал з олімпійської тематики, Інтернет-конференції, семінари, відеоматеріали для підвищення кваліфікації;
 - *нормативно-правові ресурси*: Концепція ЗВО щодо здійснення навчання за дистанційною формою, при якому діє ЦОД; Положення про Центр дистанційного навчання ЗВО, при якому діє ЦОД; Програма розвитку і впровадження ТДН у ЗВО, при якому діє ЦОД; вимоги до курсів дистанційного навчання ЦОД; авторські права на курси з олімпійської освіти, ліцензії на програмні продукти з олімпійської освіти, сертифікати викладачів-тьюторів Центру.
- Крім об'єктивних внутрішніх чинників, які можна певним чином контролювати, варто враховувати ще й зовнішні процеси, що безпосередньо або опосередковано впливають на систему олімпійської освіти, визначаючи можливості та загрози. Такими зовнішніми чинниками є:
- *соціальні тенденції*: цінності, престиж олімпійської освіти, мобільність студентів, міграція працівників освіти, зміна вподобань цільової аудиторії (користувачів МЦОДО);
 - *ринкові тенденції*: конкуренція між закладами освіти, які надають послуги дистанційного навчання в галузі фізичної культури і спорту, у тому числі в олімпійському спорті; розгалуженість системи ЦОД у світі та регіональних ЦОД в Україні; комунікаційна політика закладів загальної середньої освіти, що входять до Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти;
 - *економічні тенденції*: матеріальний добробут і рівень доходів населення; рівень соціального забезпечення населення; рівень заробітної платні працівників освіти; вартість освітніх послуг; економічна доступність послуг дистанційного навчання; фінансування міжнародних освітніх проєктів;
 - *демографічні тенденції*: численність і вік населення, що включено в освітній простір; можливість надання

освітніх послуг впродовж всього життя людини; гендерна рівність в освіті;

- *інформаційно-комунікативні тенденції*: інтеграція в освіту нових технологій; сучасні форми надання інформаційного контенту з олімпійської тематики; створення віртуальних освітніх платформ (олімпійських студій, класів тощо);
- *політичні, екологічні, економічні обмеження та регуляції*.

Класичний SWOT-аналіз передбачає експертну оцінку в балах кожного з факторів від 1 до 5, при цьому 1 – най-

нижча оцінка, 5 – найвища. Після статистичної обробки отриманих даних і ранжування факторів за зменшенням числового значення ми залишили 10 ключових факторів з найбільшою кількістю балів. За ключовими факторами побудована матриця SWOT-аналізу освітнього середовища в системі олімпійської освіти (табл. 2).

Загальна сума балів у рядку (ваговий коефіцієнт $\sum n$) дозволяє визначити ранг кожного фактора та його пріоритетність під час впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти. Порівняння

ТАБЛИЦЯ 2 – Матриця SWOT-аналізу освітнього середовища в системі олімпійської освіти

Фактори	Кількість відповідей					Σ балів	Кількість відповідей					Σ балів	Фактори
	Сильні сторони (S)						Слабкі сторони (W)						
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
Висока кваліфікація науково-педагогічних працівників	0	0	0	6	11	79	0	0	1	13	3	70	Неналежне державне фінансування освітніх інновацій
Можливість доступу до Інтернет з персонального пристрою без обмеження у часі	0	0	0	7	10	78	1	0	1	9	6	70	Труднощі в отриманні грантів
Залучення грантів	0	0	0	8	9	77	1	0	0	11	5	70	Незацікавленість спонсорів у підтримці освітніх проєктів
Авторські курси з олімпійської освіти	0	0	0	8	9	77	0	1	0	13	3	69	Застаріле матеріально-технічне обладнання
Електронні посібники та видання з історії та теорії олімпійського руху	0	0	1	6	10	77	0	1	0	14	2	68	Обмеження доступу до Інтернет з робочого місця
Відео-презентації та ілюстративний матеріал з олімпійської тематики	0	0	1	6	10	77	1	0	2	10	4	67	Низький рівень благодійної допомоги
Матеріально-технічне обладнання	0	0	1	7	9	76	0	2	0	13	2	66	Обмеження доступу до Інтернет з персонального пристрою
Доступ до Інтернету з робочого місця	0	1	0	6	10	76	1	2	0	12	2	63	Труднощі у виділенні приміщень
Залучення сторонніх експертів, консультантів, фахівців	0	0	0	9	8	76	2	7	0	7	1	49	Низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів ЦОД
Відео-лекції з окремих тем олімпійської тематики	0	0	1	7	9	76	3	5	0	9	0	49	Високі операційні витрати на залучення сторонніх експертів, консультантів, фахівців
						ΣDb1						ΣKr1	
						769						641	
Можливості (O)													Загрози (T)
Створення віртуальних освітніх платформ (олімпійських студій, класів)	0	0	0	10	7	75	0	2	0	9	6	70	Повільні темпи інтеграції в освіту нових технологій
Економічна доступність послуг дистанційного навчання	0	0	2	7	8	74	1	1	2	9	4	67	Висока вартість освітніх послуг
Інтеграція в освіту нових технологій	0	1	1	8	7	72	0	2	0	12	3	67	Політична нестабільність, що впливає на якість життя
Сучасні форми надання інформаційного контенту	0	0	0	13	4	72	1	2	2	7	5	64	Висока вартість дистанційного навчання
Вартість освітніх послуг	0	1	1	9	6	71	1	2	1	9	4	64	Порушення гендерної рівності в освіті
Цінності, престиж олімпійської освіти	0	0	1	10	6	70	1	3	3	7	3	59	Фінансування міжнародних освітніх проєктів
Фінансування міжнародних освітніх проєктів	0	0	3	9	5	70	2	1	3	9	2	59	Можливість надання освітніх послуг впродовж всього життя людини
Мобільність студентів	1	0	3	11	3	69	2	2	5	7	1	54	Економічні санкції і обмеження щодо використання інформаційних ресурсів інших країн
Зміна вподобань цільової аудиторії	1	0	0	12	4	69	1	6	3	6	1	51	Низький рівень заробітної платні працівників освіти
Розгалуженість системи ЦОД	1	1	1	7	7	69	2	8	1	5	1	46	Низький рівень добробуту і доходів населення
						ΣDb2						ΣKr2	
						711						601	

сумарного дебетового показника $\sum Db$ в лівій частині таблиці 2 з сумарним кредитовим показником $\sum Kr$ в правій частині таблиці 2 дозволяє визначити сальдо балансу (Sb) факторів.

Сумарний дебетовий показник $\sum Db$ обраховується за формулою:

$$\sum Db = \sum Db1 + \sum Db2,$$

$$\sum Db = 769 + 711 = 1480.$$

Сумарний кредитовий показник $\sum Kr$ обраховується за формулою:

$$\sum Kr = \sum Kr1 + \sum Kr2,$$

$$\sum Kr = 641 + 601 = 1242.$$

Сальдо балансу Sb обраховується за формулою:

$$Sb = \sum Db - \sum Kr,$$

$$Sb = 1480 - 1242 = 238.$$

Якщо сальдо балансу позитивне, тобто $Sb \geq 0$, це свідчить про доцільність впровадження модуля «Олімпійська спадщина» в МЦОДО, тому що в інформаційно-освітньому середовищі переважають сприятливі можливості. Якщо сальдо балансу негативне, тобто $Sb \leq 0$, це свідчить про недоцільність впровадження модуля «Олімпійська спадщина» в МЦОДО, тому що в інформаційно-освітньому середовищі переважають загрози, які унеможливають ефективне використання технологій дистанційного навчання в олімпійській освіті.

У нашому випадку сальдо балансу позитивне: $Sb = 238$, що створює підґрунтя для подальшого обґрунтування впровадження технологій дистанційного навчання в Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ. Варто також зазначити, що сальдо внутрішніх факторів $Sb1$ становить 128 балів, що також свідчить про доцільність вибору інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання в рамках зазначених факторів. Сальдо зовнішніх факторів $Sb2$ також позитивне (110 балів), що підкреслює максимально сприятливі можливості для впровадження результатів досліджень у практику МЦОДО.

Реалізація вищезазначених технологій дистанційного навчання, на нашу думку, можлива в умовах сформованого інформаційно-освітнього середовища олімпійської освіти, на базі якого може бути впроваджено модуль «Олімпійська спадщина».

Спадщина олімпійського руху є перспективним напрямом збереження знань про олімпійський рух, Ігри Олімпіад, Юнацькі та зимові Олімпійські ігри, що створює передумови для вдосконалення системи підготовки кваліфікованих спеціалістів сфери фізичної культури і спорту. Як зазначає Н. Preuss [55], сукупність позитивних і негативних, планованих і незапланованих, матеріальних й нематеріальних елементів і проявів, що залишаються після проведення спортивного заходу, спричиняє виникнення феномену «олімпійська спадщина».

МОК включає в олімпійську спадщину такі компоненти, як спортивний, соціальний, екологічний, економічний та інші [51]. На думку А. Ковальової [22], до матеріальної спадщини відносять ті форми, які легко ідентифікують-

РИСУНОК 8 – Модуль «Олімпійська спадщина» у Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ

ся і вимірюються. Серед об'єктів матеріальної спадщини виділяють міську та спортивну інфраструктуру, телекомунікаційні та транспортні мережі тощо. Для об'єктів нематеріальної спадщини характерні абстрактні властивості. Під спадщиною олімпійського руху розуміють здобутки нематеріальної культури: формування світогляду, полікультурна взаємодія та інтеграція, формування екологічного мислення, популярність, імідж, згуртованість місцевої громади, зміну стандартів екологічної безпеки, релігійний і церемоніальний характер та відображення в мистецтві.

В результаті узагальнення світового досвіду застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в олімпійській освіті нами було запропоновано теоретичну модель модуля «Олімпійська спадщина» для впровадження у Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ. Мета модуля полягає у підвищенні рівня олімпійської обізнаності, залучення до ідеалів та цінностей олімпізму відвідувачів центру, збереженні олімпійської спадщини в Україні та світі.

До модуля «Олімпійська спадщина» ми включили п'ять розділів (новини, теорія, лекторій, відеотека, тестування), сформованих за аналогією з п'ятьма олімпійськими кільцями (рис. 8). Зміст кожного розділу модуля наведено в таблиці 3.

Розділ «Новини» створений для інформування та комунікації з користувачами інформаційних ресурсів ЦОДО, своєчасного оповіщення про зміни, що відбуваються в модулі «Олімпійська спадщина». Форми поширення інформації у розділі: повідомлення про надходження нової інформації, проведення нових заходів, нагадування про зміни у роботі модуля.

Розділ «Теорія» створений для надання рекомендованої навчально-методичної літератури з олімпійської

ТАБЛИЦЯ 3 – Характеристика модуля «Олімпійська спадщина» в Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ

Розділ	Задачі розділу	Форми поширення інформації
Новини	Інформування та комунікація з користувачами інформаційних ресурсів Центру	Повідомлення, надходження нової інформації, нагадування для відвідувачів
Теорія	Формування професійного світогляду та системи знань з олімпійської тематики	Навчально-методична література та наукові статті з олімпійської тематики з електронному вигляді
Лекторій	Засвоєння знань за допомогою мультимедійного супроводу	Лекційний матеріал з навчальних дисциплін у вигляді мультимедійних презентацій
Відеотека	Залучення широких верств населення до ознайомлення з матеріалами з олімпійської освіти за допомогою принципу наочності	Відеофільми та відеозаняття з олімпійської тематики, прямі трансляції через Інтернет
Тестування	Допомога при опануванні знань з олімпійської тематики, підготовці до олімпіад та конкурсів, перевірка рівня знань	Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів з навчальних дисциплін, а також тестові запитання для конкурсів, олімпіад з олімпійської тематики для школярів та студентів

тематики в електронному вигляді. У даному розділі представлені авторські видання з історії та теорії олімпійського спорту, видання про Олімпійські ігри, Олімпійська хартія, енциклопедичні видання з олімпійської тематики: навчальні програми з олімпійського спорту, видання для молоді та школярів з олімпійської освіти. Також в цьому розділі представлені публіцистичні та наукові статті вчених у галузі олімпійського спорту, аналітика підготовки та участі спортсменів в Іграх Олімпіад, зимових Олімпійських іграх, юнацьких Олімпійських іграх, Універсиадах тощо. Розділ «Теорія» створений для більш глибокого вивчення певних тем з олімпійської тематики.

Розділ «Лекторій» створений для мультимедійного супроводу освітнього процесу. В даному розділі представлений лекційний матеріал з таких навчальних дисциплін: історія олімпійського руху, історія спортивного та олімпійського руху, історія олімпійського руху України, вступ до спеціальності, всесвітня історія спортивного руху, теорія юнацького спорту, історичні аспекти, проблеми та протиріччя сучасного олімпійського спорту, культурна спадщина олімпійського спорту, Олімпійські ігри та передові системи олімпійської підготовки національних команд.

В даному розділі доцільно представити мультимедійні презентації «Олімпійські ігри Древньої Греції», «Олімпійські ігри сучасності», «Олімпійська освіта в картинках», «НОК України», що допоможуть відвідувачам Центру олімпійських досліджень та освіти за допомогою наочності відчувати олімпійські цінності.

Розділ «Відеотека» сприяє засвоєнню матеріалу за допомогою принципу наочності в освітньому процесі. У даному розділі доцільно представити відеофільми та відеоуроки з олімпійської тематики: «Стародавні Олімпійські ігри», «Барон П'єр де Кубертен та його спадщина», «Сучасний олімпійський рух: від античності до сучасності», «Відродження Олімпійських ігор», «Олімпійські чемпіони» «Fair Play», «Церемонії відкриття Олімпійських ігор», «Культурні Олімпіади» та інше.

Розділ «Тестування» створений для самостійної роботи студентів з тестовими завданнями з олімпійської те-

матики. В даному розділі доцільно представити матеріал у вигляді тестових завдань з відповідями для самостійної роботи та аналізу відповідей на питання, опитувальник в якому розроблені базові запитання для перевірки рівня знань у сфері олімпійського спорту та інших дисциплін, які входять до навчального плану. У даному розділі доцільно представити також тестові запитання для конкурсів, олімпіад з олімпійської тематики для школярів та студентів.

В цілому за результатами досліджень зміст дидактичного матеріалу, представленого на сайті Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти, має середній ступінь інноваційності застосування дистанційних технологій з олімпійської освіти за суб'єктивною оцінкою користувачів та спонукає до подальшого самовдосконалення з обраної тематики (77 % респондентів).

Розглядаючи МЦОДО як інформаційно-освітнє середовище, нами ставилося завдання визначити доцільність використання технологій дистанційного навчання в системі олімпійської освіти. Так, за результатами проведених досліджень здобувачів вищої освіти (n = 187), основними мотиваційними домінантами, що сприяють використанню дидактичного матеріалу з олімпійської тематики в режимі онлайн на сайті МЦОДО НУФВСУ, є такі: можливість постійного оновлення знань з олімпійської тематики (46 %), удосконалення та поглиблення знань з олімпійської освіти (32 %), можливість отримання другої спеціальності та оволодіння базовими знаннями з олімпійської освіти (19 %), підвищення самооцінки завдяки опануванню нових знань (3 %). Розподілення відповідей респондентів представлено на рисунку 9.

В свою чергу для викладачів ЗВО у галузі фізичної культури і спорту (n = 49) основними мотиваційними домінантами, що сприяють використанню дидактичного матеріалу з олімпійської тематики в режимі онлайн на сайті МЦОДО НУФВСУ, є такі:

- застосування дистанційного навчання для роботи зі студентами, які навчаються за індивідуальним графіком (домінанта «дуже важливо» зі значенням 42);

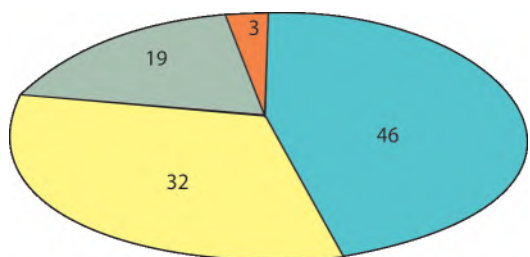

РИСУНОК 9 – Мотиваційні доміанти здобувачів вищої освіти у галузі ФКіС використання дидактичного матеріалу з олімпійської тематики в режимі онлайн (від загальної кількості відповідей):

■ – можливість постійного оновлення знань з олімпійської тематики; ■ – удосконалення та поглиблення знань з олімпійської освіти; ■ – можливість отримати другої кар'єри та оволодіння базовими знаннями з олімпійської освіти; ■ – підвищення самооцінки завдяки опануванню нових знань

- сприяння кращому опануванню власного предмета (домінанта «дуже важливо» зі значенням 41);
- можливість постійного оновлення знань з олімпійської тематики (домінанта «дуже важливо» зі значенням 39);
- удосконалення та поглиблення знань з олімпійської освіти (домінанта «важливо» зі значенням 26).
- підвищення якості лекційних та практичних занять завдяки використанню дидактичного матеріалу з олімпійської тематики (домінанта «важливо» зі значенням 35);
- цікаве все нове, а дистанційне навчання – це перспективна технологія, без якої неможлива сучасна освіта (домінанта «важливо» зі значенням 35);

- можливість оволодіння базовими знаннями з олімпійської освіти (домінанта «не дуже важливо» зі значенням 37);

- можливість опанувати технологію дистанційного навчання з олімпійської освіти домінанта «зовсім не важливо» зі значенням 24).

Розподілення відповідей респондентів представлено на рисунку 10.

Так, на думку респондентів, які представляють дві основні категорії фахівців, які безпосередньо задіяні у дистанційному навчанні: 1) викладачі ЗВО фізкультурно-спортивного профілю (n = 49); 2) вчителі фізичного виховання (n = 133), переважна більшість зазначила, що дистанційне навчання потрібне у поєднанні із традиційним навчанням (69 % респондентів), дуже потрібне (25 %) та лише 6 % не вважають його за потрібне. У свою чергу більшість здобувачів вищої фізкультурно-спортивної освіти також відмітили, що технологія дистанційного навчання є важливою складовою отримання вищої освіти у галузі фізичної культури і спорту (85 %), що свідчить про назрілість та нагальну актуальність впровадження дистанційних технологій у процес підготовки здобувачів вищої освіти галузі фізичної культури і спорту.

Встановлено, що ефективність дистанційного навчання з олімпійської освіти залежить від якості використання матеріалів (начальних курсів, методичних розробок тощо); майстерності педагогів і викладачів-тьюторів, які беруть участь у дистанційному навчанні; технічного забезпечення освітнього процесу; мотивації вчителя;

РИСУНОК 10 – Мотиваційні доміанти викладачів ЗВО у використанні дидактичного матеріалу з олімпійської тематики в режимі онлайн (кількість відповідей обраного варіанта):

■ – дуже важливо; ■ – важливо; ■ – не зовсім важливо; ■ – зовсім не важливо

мотивації учня. На рисунку 11 представлено результати опитування фахівців галузі фізичної культури і спорту про ефективність дистанційного навчання з олімпійської освіти.

Опитування фахівців галузі фізичної культури і спорту і здобувачів вищої освіти (n = 369) свідчить, що до основних перешкод, які мали місце під час користування дидактичним матеріалом з олімпійської тематики під час дистанційного навчання, можна віднести такі: невідомість користувачів комп'ютером (28 % респондентів); незнання можливостей дистанційних технологій (24 %); незручність викладання дидактичного матеріалу (17 %). Зазначимо, що досить велика кількість опитуваних відмітила, що недоліків не було (31 %), і це характеризує досить якісне представлення матеріалів з олімпійської тематики.

Дискусія. Результати досліджень свідчать, що викладацький склад у більшості випадків висловлює готовність до використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, оскільки пов'язує це з перспективами кар'єрного росту, бажанням засвоїти нову техніку і програмне забезпечення, можливістю систематизувати навчальний матеріал в електронному вигляді і зробити його більш наочним. Але серед викладачів є чимало консервативно налаштованих фахівців, які хотіли б продовжити викладати свій предмет звичними методами. Такий консерватизм викладацького складу відноситься до числа організаційних проблем і може призвести до негативних наслідків впровадження системи дистанційного навчання у Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти.

Набули подальшого розвитку наявні розробки [1, 32, 36, 46], на підставі яких можна зазначити доцільність створення системи дистанційного навчання з олімпійської освіти та її впровадження у діяльність регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України на основі системи підтримки дистанційного навчання Moodle.

Доповнено відомості про сутність дистанційної освіти у галузі фізичного виховання та спорту [2, 5, 8, 31]. Організація системи дистанційного навчання впливає на інтенсифікацію процесу навчання, активізацію освітньої діяльності користувачів, розкриття їхнього творчого потенціалу, збільшення ролі самостійної та індивідуальної роботи.

Вперше науково обґрунтовано:

- модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти, її організаційно-функціональну структуру та вплив зовнішніх та внутрішніх чинників для подальшого виявлення ефективності впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти;

- модуль «Олімпійська спадщина» в Міжнародному центрі олімпійських досліджень та освіти при Навчально-

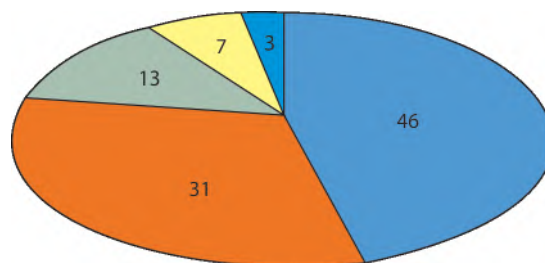

РИСУНОК 11 – Фактори, що впливають на ефективність дистанційного навчання з олімпійської освіти (% від загальної кількості відповідей):

■ – якість використання матеріалів; ■ – майстерність викладача-тьютора; ■ – технічне забезпечення навчального процесу; ■ – мотивація вчителя; ■ – мотивація учня

но-науковому олімпійському інституті Національного університету фізичного виховання та спорту України для підвищення рівня індивідуалізації професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту засобами сучасних інформаційних технологій.

Висновки

Система олімпійської освіти має багаторівневу та розгалужену структуру. Невід'ємною складовою частиною олімпійського руху є центри олімпійських досліджень, кожен з яких має свою специфіку та спрямованість інформаційного забезпечення сфери олімпійського спорту, особливості застосування дистанційних технологій навчання та створення інформаційних освітніх web-ресурсів.

Визначення структурно-функціональних компонентів дистанційного навчання в процесі олімпійської освіти дозволили розглянути її єдність і закономірність, а також розробити модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти при Навчально-науковому олімпійському інституті НУФВСУ.

Організація системи дистанційного навчання ЦОДО сприяє створенню умов для підвищення ефективності користування інформаційними ресурсами центру, формуванню інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в системі олімпійської освіти, підготовці до вступу до ЗВО, навчанні та підвищенні кваліфікації, перепідготовці кадрів на основі впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій навчання з олімпійської освіти.

Результати застосування розробленого нами модуля «Олімпійська спадщина» свідчать про доцільність впровадження технологій і дистанційного навчання в регіональні центри олімпійських досліджень та освіти України для постійного оновлення інформації з олімпійської тематики, для удосконалення та поглиблення знань з олімпійської освіти, підвищення якості інтеграції олімпійської освіти в освітній простір закладів освіти та відсутністю відповідного інформаційно-освітнього середовища.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

■ Литература

- Булатова М, Платонов В. Олимпизм и олимпийское образование: история, современность, будущее [Olympism and Olympic education: history, modernity, future]. *Наука в олимпийском спорте*. 2018;4:4-27. DOI:10.32652/olympic2018.4_1.
- Васильчук АГ. Перспективи використання інноваційних інформаційних технологій з метою оптимізації фізичного виховання в школі (на прикладі уроку з футболу) [Perspectives of applying of innovative information technologies to optimize physical education in school (as an example of a football lesson)]. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* [зб. наук. пр. за ред. Ермакова С.С. Харків: ХДАДМ, 2003;9:21-34.
- Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования [Olympic education theoretical bases]. *Наука в олимпийском спорте*. 2007;2:3-16.
- Герасименко ІВ. *Методика використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук [Methods of using distance learning technologies in the preparation of bachelors of computer science]* [автореферат]. Черкаси; 2014. 47 с.
- Герасименко СО, Бышевец НГ, Голованова НЛ. Основы использования дистанционных технологий обучения в вузах физкультурного профиля [Bases of using distance education technologies in higher education institutions of physical culture profile]. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* [зб. пр. за ред. Ермакова С.С.] Харків: ХДАДМ, 2006; 6: 13-6.
- Гуревич РС. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях [Information and telecommunication technologies in educational process and scientific studies]* [навчальний посібник для студентів] Вінниця: Планер; 2005. 336 с.
- Дармофал ЭА, Олейник НА, Зайцев ВП. Использование в физическом воспитании электронно-вычислительных и мультимедийных технологий [Usage of electronic-computer and multimedia technologies in physical education] *Физическое воспитание студентов творческих специальностей*. 2008;2: 110-7.
- Драгнев ЮВ. Інформаційні технології у навчальному процесі майбутнього вчителя фізичної культури як невід'ємна частина сучасної фізкультурної освіти в Україні [Information technologies in educational process of future physical culture teacher as an integral part of modern physical culture education in Ukraine] [Інтернет] *Науковий вісник Донбасу*. 2011; 1. Доступно на: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_1_16
- Дудкін ВЮ. Шляхи вдосконалення інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців сфери «Фізичне виховання і спорт» в Україні [Ways of improving the integration of the Olympic education in the process of training specialists in the field "Physical Education and Sport" in Ukraine] *Вісник Запорізького національного університету* [зб. наук. ст. Запоріжжя]. Запорізький національний університет, 2010; 85-8.
- Дьюри Ж. *Олимпийское движение и воспитание [Olympic Movement and Education]*. Всемирный научный конгресс "Спорт в современном обществе": Сборник научных материалов. Москва, 1974. С. 122-130.
- Ермолова ВМ. *Олімпійська освіта: теорія і практика [Olympic education: theory and practice]* [навчальний посібник]. Київ, 2011. 335 с.
- Журавський ВС, Родіонов МК, Жилаєв ІБ. *Україна на шляху до інформаційного суспільства [Ukraine on the way to the information society]* [учебник] За заг. ред. М.З. Згуровського. К.: Політехніка, 2004. 482 с.
- Загітова М. *Організаційні засади діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні [Organizational bases of the activity of regional centres for the Olympic studies and education in Ukraine]* [дисертація]. Київ; 2018. 201 с.
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» [Law of Ukraine On the National Program of Informatization] від 04.02.1998 № 74/98-ВР Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/74/98-%D0%B2%D1%80>
- Закон України «Про вищу освіту» [Law of Ukraine On Higher Education] від 01.07.2014 № 1556-VII. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [Law of Ukraine On Priority Areas of Innovative Activity in Ukraine] від 16.10.2012 № 5460-VI. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
- Закон України «Про фізичну культуру в спорт» [Law of Ukraine On Physical Culture in Sport] від 24.12.1993 № 3808-XII. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
- Іващенко М, Бикова Т. SWOT-аналіз процесу впровадження змішаного навчання в закладах вищої освіти [SWOT-analysis of the process of mixed education implementation in higher education institutions]. *Open educational e-environment of modern University*. 2018;5:107-55.
- Канунников В. Деятельность региональных отделений ОАУ в распространении олимпийского образования (на примере Донецкого региона) [Activity of regional OAU departments in distributing Olympic education (on the example of Donetsk region)]. *Наука в олимпийском спорте*. 2007;2:115-20.
- Клопов РВ. *Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій: теорія і практика [Professional training of future specialists in physical education and sports using information technologies: theory and practice]*. Сисова СО. ред. Запоріжжя: Запорізький нац. ун-т, 2010. 386 с.
- Кобринський МЕ, Высоцкий В. *Олимпийское образование как средство гуманизации спортивной деятельности [Olympic education as a means of humanizing sports activities]*. В: IX Міжнародний науковий конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх». 20-23 вересня 2005 р. Київ. С. 17.
- Ковалева МК. «Олимпийское наследие» как составной элемент регионального туристского продукта ["Olympic heritage" as an element of regional touristic product]. *Вестник АГУ*. 2016;2(18 0):78-84.
- Круглик ИИ. *Дистанционно-педагогическая технология в сфере олимпийского образования студентов [Distant pedagogical technology in the area of the Olympic education for students]* [дисертація]. Санкт-Петербург; 2016; 252 с.
- Кубертен П. *Олимпийские мемуары [Olympic memoirs]*. Киев: Олімпійська література, 1997. 179 с.
- Курило ВС, Мартиненко ВВ. Концептуальные основы непрерывной профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта в Украине [Conceptual bases of continuous professional preparation of physical culture and sport specialists in Ukraine]. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. 2006; 12: 102-5.
- Кухаренко ВМ. *Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання [Distance Learning. Encyclopedic Edition]* [навч.-метод. посібн.]. АПН України, Ін-т інформ. технологій і засобів навчання. Київ: Редакція «Комп'ютер», 2007. 127 с.
- Магин ВА. Модель системы профессиональной подготовки специалистов по физической культуре и спорту на основе инновационных технологий [Model of the system of professional preparation of physical culture and sport specialists on the basis of innovation technologies]. *Теория и практика физической культуры*. 2006;4:13-7.
- Міжнародний центр олімпійських досліджень та освіти України [International Center for Olympic Studies and Education of Ukraine]. Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://icosr.uni-sport.edu.ua/>
- Моргулець ОБ, Моргулець ОБ, Грицаенко ЛМ. Інформаційно-освітнє середовище у системі забезпечення якості освітньої діяльності ВНЗ [Information and education environment in the system of providing quality of educational activity of HEI]. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015;9:113-6.
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On approval of the Regulation on distance learning"] від 25.04.2013 № 466. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
- Петрова ОО, Томашевський В. Модель дистанційного підвищення кваліфікації українських тренерів [Model of distance training of Ukrainian coaches]. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* [зб. наук. пр. за ред. С.С. Ермаков]. Харків: ХДАДМ, 2012; 3:63-8.
- Поликарпова ГМ. *Олимпийская образованность и воспитанность: критерии эффективности [Olympic education and upbringing: performance criteria]*. В: IX Міжнародний науковий конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх». 20-23 вересня 2005 р. Київ: 26.

33. Радченко ЛО. Етапи реалізації олімпійської освіти в діяльності вищих профільних навчальних закладів [Stages of realization of the Olympic education in the activity of higher educational institutions]. *Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова*. 2016;5:64-76.
34. Сисоєва СО, Соколова ІВ. *Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження [Issues of continuous professional education: thesaurus of scientific study]* [наук. видання] / Київ, Видавничий Дім «ЕКМО»; 2010. 362 с.
35. Степанов ВС, Филиппов СС, Князев НП. Дистанционное обучение в СПбГАФК им. П.Ф. Лесгафта: первый опыт реализации [Distant education at P.F. Lesgaft SPSAPC: first experience of realization]. *Теория и практика физической культуры*. 2004; 12: 45-8.
36. Столяров ВИ. *Современный олимпизм и олимпийская педагогика: достижения, проблемы, перспективы [Modern Olympism and Olympic pedagogy: achievements, issues, prospects]*. Москва: ПЛАНЕТА, 2018. 528 с.
37. Сущенко АВ. Інформаційно-комунікаційні технології і засоби навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту [Information and communication technologies and educational tools in the professional training of future specialists in physical education and sport]. *Вісник Запорізького нац. ун-ту*. Серія: Фізичне виховання та спорт [зб. наук. пр.]. Запоріжжя, 2012;1(7):104-11.
38. Федорук ПІ. *Адаптивна система дистанційного навчання та контролю знань на базі інтелектуальних інтернет-технологій [Adaptive system of distant education and knowledge control on the basis of intellectual Internet technologies]* [автореферат]. Київ; 2009. 49 с.
39. Хуторской АВ. *Педагогика [Pedagogy]*. [Учебник для вузов. Стандарт третьего поколения]. СПб.: Питер; 2019. 608 с.
40. Чміленко Ю. Особливості дистанційної освіти у підготовці фахівця фізичної культури та спорту [Features of distance education in the training of a specialist in physical culture and sports]. *Молода спортивна наука України*. Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Львів: НФВ «Українські технології»; 2004. Т4. С. 377-81.
41. Щербашин ЯС. *Олімпійська освіта в системі формування гуманістичних цінностей школярів [Olympic education in the system of creating of humanistic values of school children]* [автореферат]. Київ; 2014. 193 с.
42. Chatziefstathiou D, Muller N. *Olympism, Olympic Education and Learning Legacies*. Cambridge, UK, Cambridge Scholars Publishing. 2014; 318.
43. Daniel J. *Mega-universities and knowledge media (Open and distance learning) 1st ed*. Routledge, 2013; 232.
44. Gangas D. IOA 2009-2016: Eight years of dynamic growth. *IOA Journal*. 2016;10:6-14.
45. Harasim L. *Learning theory and online technologies*. 2nd ed. Routledge; 2017; 214.
46. Hubner L, Wassong S. *Olympic Education via e-learning: a research proposal*. *Journal of Qualitative Research in Sports Studies*. 2015;9:219-35.
47. Koulouri C, Georgiadis K. *International Olympic Academy: A history of an Olympic Institution*. IOA, 2007; 79.
48. McCabe MF, Gonzalez-Flores P. *Essentials of online teaching: a standards-based guide (essentials of online learning)*. 1st ed. Routledge. 2017; 306 p.
49. Naul R. *Olympic pedagogy as a theory of development of ethical and humanistic values in education*. 9th International Session for Directors of National Olympic Academies. 1-8 June 2007. *Proceedings*. International Olympic Academy, 2009. P. 27-40.
50. Naul R, Binder D, Rychtecky A, Culpan I. *Olympic education: an international review*. NY: Routledge, 2017; p. 349.
51. *Physical culture and sport studies at Stark Center, Texas University* (2019, September 17). Retrieved 10:01, September 17, 2019, from: <https://sites.edb.utexas.edu/stark/>
52. *Olympic legacy*. International Olympic Committee (2018, May 31). Retrieved 12:31, October 7, 2019 from: <https://www.olympic.org>
53. *Olympic Study Centre UAB* (2019, October 7). Retrieved 15:11, October 7, 2019 from: <http://ceo.uab.cat/en/>
54. *Olympic study center*. (2019, November 3). Retrieved 13:55, November 3, 2019 from: <https://www.olympic.org/olympic-studies-centre>
55. Preuss H. *The Conceptualisation and Measurement of Mega Sport Event Legacies*. *Journal of Sport & Tourism*; 2007; 207-8.
56. Stein J, Graham CR. *Essentials for blended learning: a standards-based guide (essentials of online learning) 1st ed*. Routledge; 2014. 223 p.
57. *The International Centre for Olympic Studies* (2019, December 10). Retrieved 11:05, December 10, 2019 from: <https://www.uwo.ca/olympic/>

Автор для кореспонденції:

Ярмолюк Елена Владимировна – канд. наук по физ. воспитанию и спорту, доц., кафедра физического воспитания и педагогики спорта, Киевский университет имени Бориса Гринченко; Украина, 04212, Киев, ул. Маршала Тимошенко, 13-Б; <https://orcid.org/0000-0002-1786-4759>
olena_yarmolyuk@ukr.net

Corresponding author:

Yarmoliuk Olena – PhD in Physical Education and Sport, associate professor, Department of Physical Education and Pedagogy of Sport, Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine, 04212, Kyiv, Marshala Tymoshenko, 13-B; <https://orcid.org/0000-0002-1786-4759>
olena_yarmolyuk@ukr.net

Поступила 10.01.2020